

A tananyagfejlesztés szerzői jogi kérdései

Budapest, 2015. április 15., *Szellemi tulajdon és szerzői jog
az iskolai könyvtárban* – KTE szakmai nap

Dr. Takács Nóra
Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala
Szerzői Jogi Főosztály

Alapvetések

SZELLEMI ALKOTÁSOK JOGA

IPARJOGVÉDELEM

SZERZŐI JOG

vállalat- és árujelzők

műszaki alkotások oltalma

védjegyek

szabadalmak

használati
mintaoltalom

formatervezési
minta

SZTNH

	IPARJOGVÉDELEM	SZERZŐI JOG
Védelem tárgya	Az iparban alkalmazható valamilyen alkotás (találmány, eredetjelző, forma)	Egyéni-eredeti jellegű irodalmi, művészeti vagy tudományos mű
Oltalom keletkezése	Hatósági regisztráció (nemzeti, EU és nemzetközi eljárás)	Automatikus az alkotás elkészülésével
Oltalom ideje	Az oltalmi formától függően változó (design max. 25 év, védjegy 10 év, de korlátlan alkalommal megújítható)	A szerző halálától számított 70 év
Oltalom jellemzője	Csak a hatósági regisztrációval érintett földrajzi területen érvényes, újdonság követelménye	Nemzetközi szerződések alapján automatikus kölcsönös jogvédelem a legtöbb országban

A szerzői jogi védelem tárgya és alanya

A szerzői jogi védelem tárgya

Két feltétel:

- Ⓒ Irodalom/tudomány/művészet területén létrehozott alkotás
- Ⓒ Egyéni, eredeti jelleg

1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (Szt.)

- Példálózó felsorolás: irodalmi művek (szak- és szépirodalom); zeneművek szöveggel vagy anélkül; filmalkotások; díszletjelmeztervek; általános képző- és iparművészeti alkotások; fényképészeti művek; szoftverek; honlapok; táncművészet, koreográfia; reklám művek; építészeti alkotások és tervek; kerámiai művek; ötvös művek; stb.

A szerzői jog területei I.

- Irodalmi művek
- Szakirodalmi, publicisztikai művek, könyvkiadás
- Lapkiadás
- Színpadi művek
- Komolyzenei művek
- Könnyűzenei művek
- Táncművészet, koreográfia
- Reklám művek
- Filmalkotások
- Díszlet-jelmeztervek
- Általános képző- és iparművészet
- Képgrafikai művek
- Szobrászati művek
- Alkalmazott grafikai művek
- Festészeti művek
- Fotóművészeti alkotások

A szerzői jog területei II.

- Textiltervezői művek
- Kerámiai művek
- Ötvös művek
- Belsőépítészeti tervek és alkotások
- Ipari formatervek
- Építészeti alkotások és tervek
- Hangfelvételek, lemezkiadás
- Zeneműkiadás
- Rádió, televízió, vezetékes továbbközvetítés,
- Internet
- Szoftver
- Adatbázis
- Előadóművészi jogok
- Egyéb

A védelemből kizárt

- folklór alkotás
(mém = online folklór)
- ötlet, elv, elgondolás
- eljárás

$$\underline{v}_{MS} \left(-1 - 0; 1 - \frac{4}{3} \right) = \underline{v}_{MS} \left(-1; -\frac{1}{3} \right)$$

$$\underline{v}_{SK} \left(-\frac{3}{2} - (-1); \frac{5}{6} - 1 \right) = \underline{v}_{SK} \left(-\frac{1}{2}; -\frac{1}{6} \right)$$

CHALLENGE ACCEPTED

SZTNH

- matematikai művelet
- jogszabály, hatósági határozat
- sajtóközlemények alapjául szolgáló hírek, napi történések
- tények

Védelemben részesülhet-e

a folklór alkotás?

http://www.szuperpiac.hu/kepek/20130711_bsfb7s717_b.jpg

a folklór ihletésű mű?

<https://www.behance.net/gallery/16041203/Hungarian-Folk-Tale-style-Tisza-Cipo-shoe-concept>

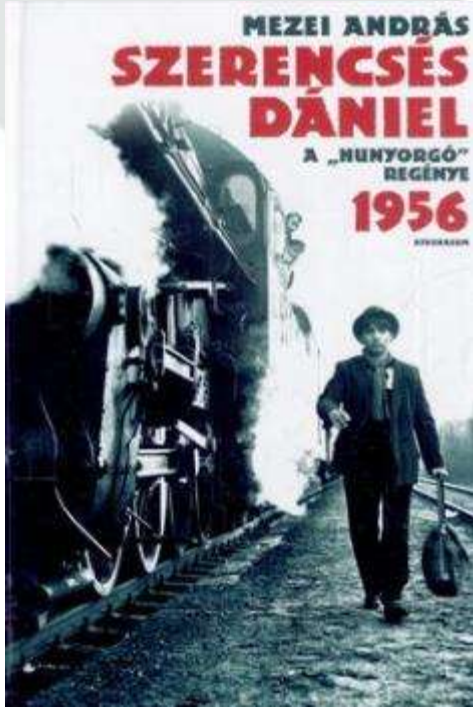
Honlap, mint szerzői mű

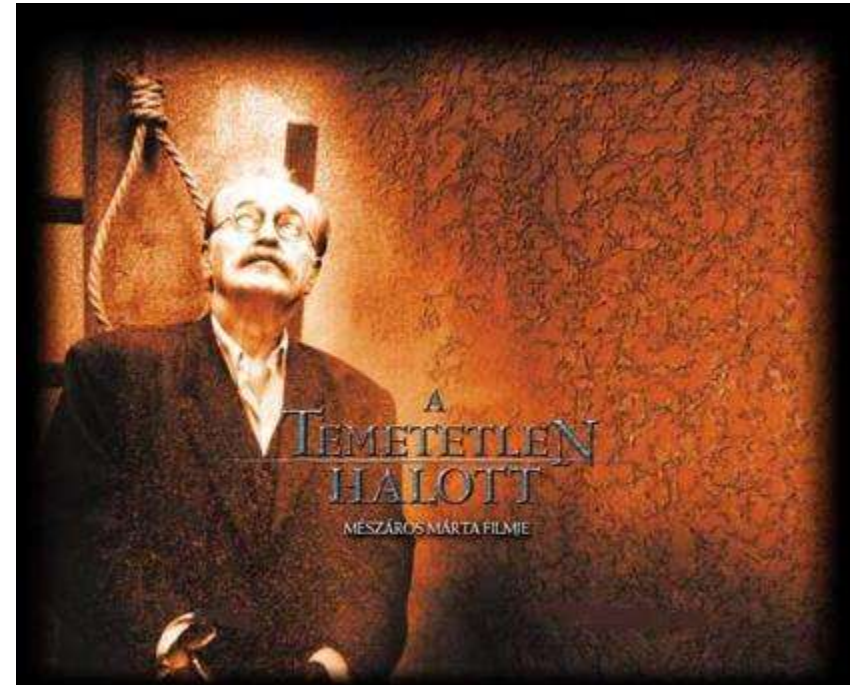
„figyelemmel a web-oldal méretére, formátumára, az azon elhelyezett feliratok és képek elrendezésére, a díszítésként használt motívumok feltüntetésére, valamint azok színvilágára is – egyéni-eredeti alkotásnak minősül, illetve egyéni alkotásokat tartalmaz függetlenül attól, hogy az Sztj. 1. § (2) bekezdésének példálózó felsorolása ilyen műtípust nem tartalmaz.”

SZJSZT 03/2005

1956

G. Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút

Radnóti Miklós fordítása

Látom megkínzott arcotok
MAREYE
ANETTE
MIA
hol
ó
ifju
DE
itt e
jajgató
szökőkút mellett
ez a galamb is ríva repked

Csodás virágzó szátok
MARIE
LORIE
YETTE
vagytok
jaj
lányok

Ó ég felé szökellő emlék?
A sok barát aki még nemrég
Velem volt harcol messzi már
S a vízből haldokló sugár
Álmos szemük pillant reám
Hol van Braque s Max Jacob a hű
S Derain a hajnalszín szemű

Hol van Raynal Billy Dalize
Szájamban régi méla íz
Nevek zsongása andalítsz
S hol van most Cremnitz merre jár
Mindannyian holtak talán
Emlékekkel telt meg ím a lelkem
Sír a szökőkút is felettem

Harcolni mentek ők minden hiába s most fönny csatáznak északon
Az éj lehull Ó vérző tenger
Leander burjánzik vadon a kertekben körül harcok virága

SZTNH

Reklámötlet és kreatív koncepció

SZJSZT 03/09

<http://www.feministezine.com>

<http://i.dailymail.co.uk/>

Kiállítás, mint gyűjteményes mű

SZTNH

ED TEMPLETON „THE CEMETERY OF REASON”

Ki a szerző?

Szerző: aki a művet megalkotta – csak ő használhatja fel, vagy csak az ő engedélyével felhasználható

- Csak ember lehet, állatok vagy gépek (pl. robot) nem

Szerzői jogi jogosult:

jogosult a művet felhasználni

- Lehet jogi személy is, pl. zeneműkiadó

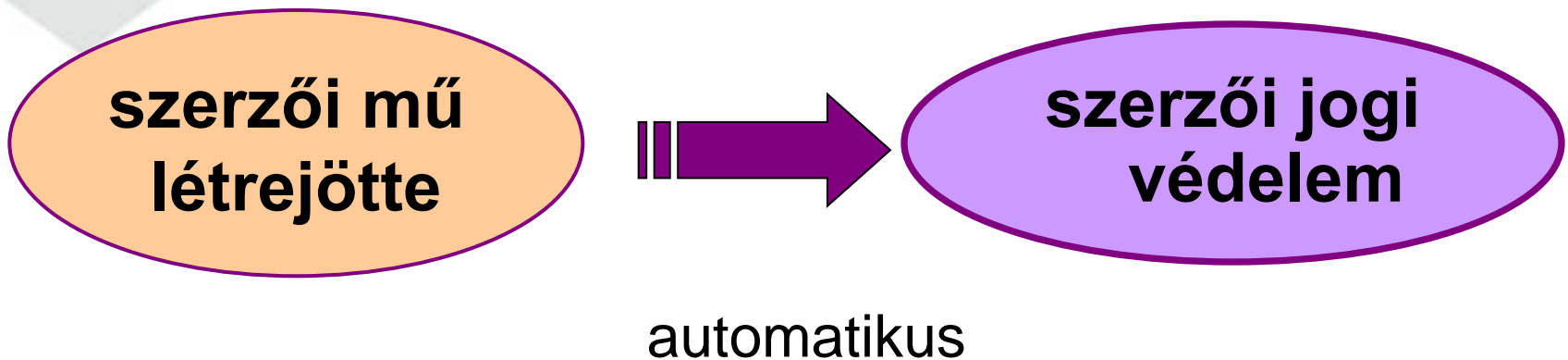

Kép: t1.gstatic.com

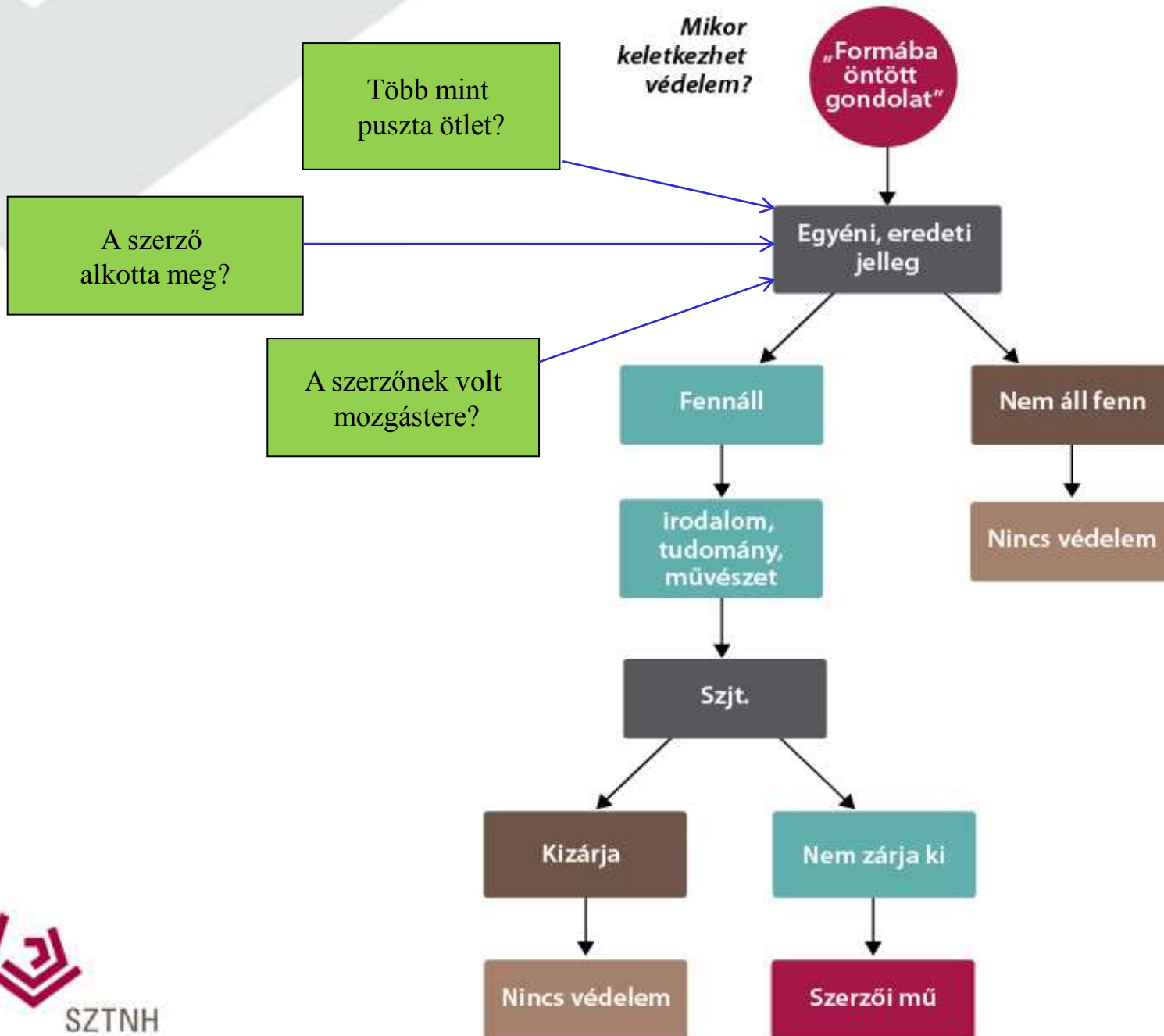
SZTNH

Szerzői jog keletkezése

- @nincs semmilyen formális követelmény
- @nincs szó „levédetésről”, nyilvántartásba vételről, ©
- @De! bizonyításhoz önkéntes műnyilvántartásba, vagy a közös jogkezelők adatbázisaiba való felvétel

A szerzők jogai

Személyhez fűződő jogok

Forgalomképtelenek, nem szállhatnak át másra
Személyhez kötöttek
Személyesen lehet érvényesíteni őket

A mű nyilvánosságra hozatala

A név feltüntetése

A mű egységének védelme

Vagyoni jogok

Felhasználási szerződés köthető rájuk, illetve bizonyos körben átruházhatóak
A szerzőnek járó arányos díjazást alapozzák meg

Többszörözés joga

Terjesztés joga

Átdolgozás joga

Nyilvános előadás

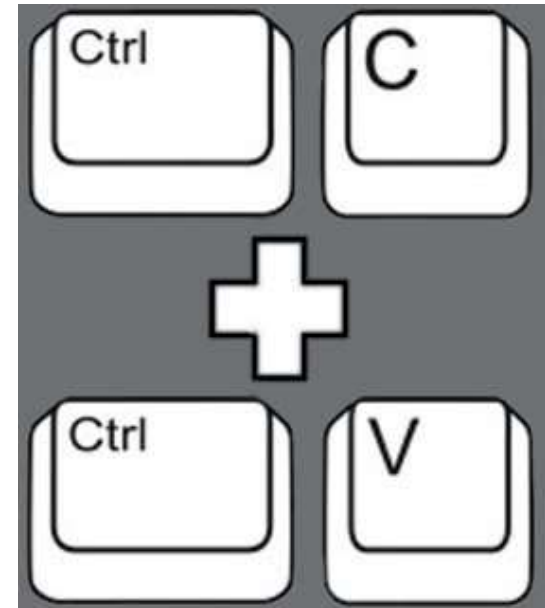
Kiállítás

Nyilvánossághoz közvetítés (sugárzással, vezetékes továbbközvetítéssel, vagy másként – internet)

Többszörözés

- Nyomtatás, fénymásolás
- filmes vagy mágneses rögzítés
- másolatkészítés
- a hang- vagy képfelvétel előállítása
- a mű tárolása digitális formában elektronikus eszközön (mű digitális rögzítése pl. beszekennelés, letöltés és fájlba mentés)
- építészeti alkotások esetében a tervben rögzített alkotás kivitelezése és utánépítése

<http://blogs.estadao.com.br>

Terjesztés

A terjesztés a mű eredeti vagy többszörözött fizikai példányának a forgalomba hozatala vagy forgalomba hozatalra való felkínálása.

Átdolgozás

A mű olyan jellegű megváltoztatása, amelynek eredményeképpen az eredeti műből más mű jön létre.

SZTNH

Előadás

Csak nyilvánosság esetén engedélyköteles

debmedia.hu

Kiállítás

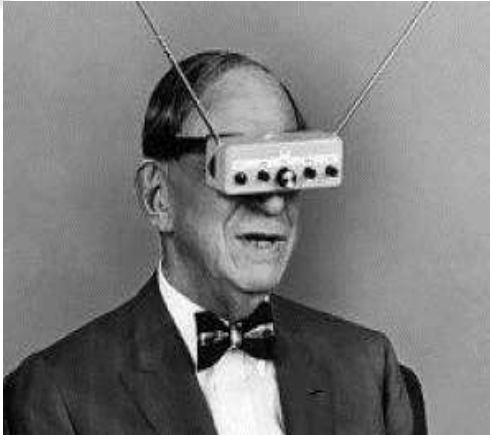
A „tulajdonos” köteles rendelkezésre bocsátani, ha a szerző ki akarja állítani saját művét.

napvilag.net

A mű nyilvánossághoz közvetítése

Sugárzással vagy másként (internet)

Forrás: [http:// static.arstechnica.net](http://static.arstechnica.net)

Az internetes felhasználások két formája:

- streaming (letöltést nem engedő)
- on demand (letöltést engedő) felhasználások

•Példák: feltöltés honlapra, megosztás fájlcsereelő hálózaton

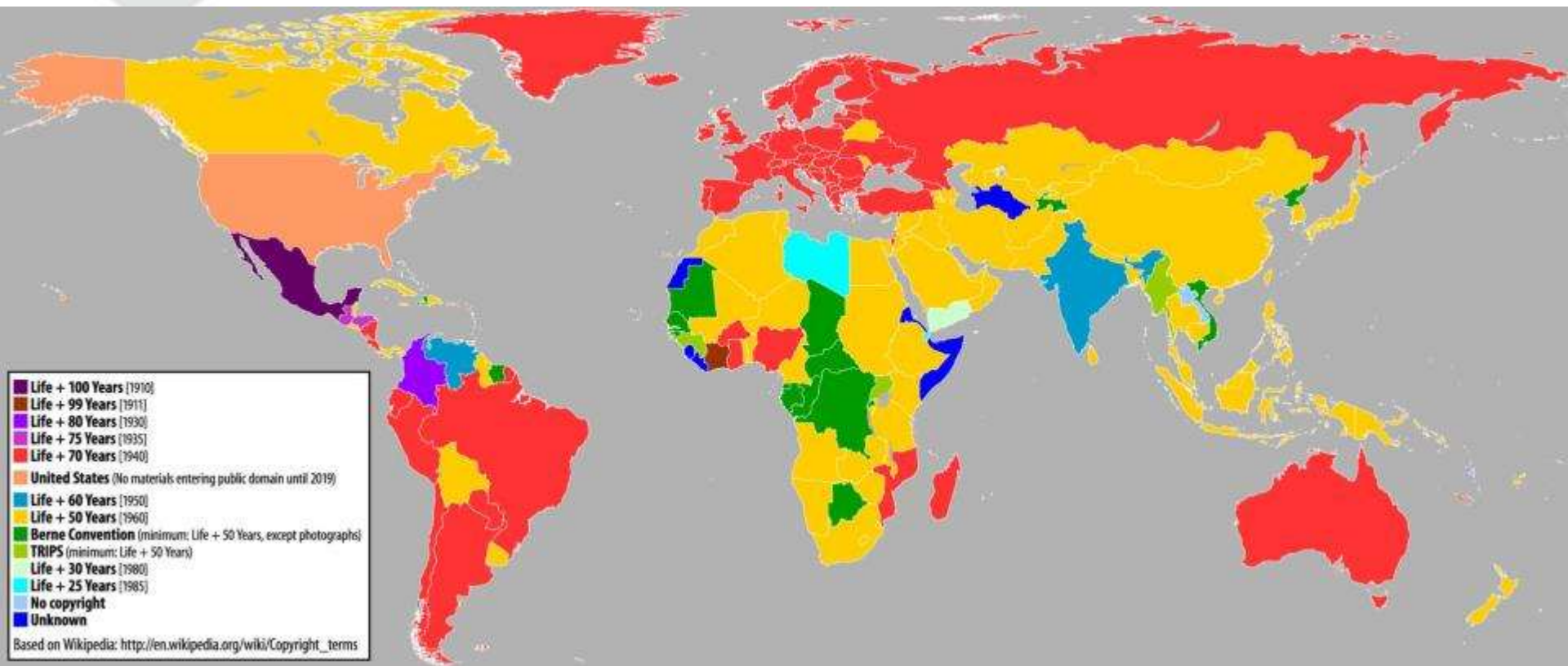

Forrás: <http://techmog.com>

A szerzői jog korlátai

Védelmi idő

SZTNH

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fd/World_copyright-terms.jpg

A szabad felhasználásokról általában

- A felhasználás **díjtalan**, és ahhoz a szerző **engedélye nem szükséges**
- Csak a törvényben meghatározott **speciális esetekben**
- Csak már **nyilvánosságra hozott művek** esetén
- „3 lépcsős teszt”:
 - Jól körülhatárolt, **kivételes** esetekre alkalmazza
 - Felhasználás **nem sérti a szerzők és más jogosultak érdekeit**, és a felhasználás nem sérelmes a mű rendes felhasználására
 - Megfelel a **tisztesség** követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra

A szabad felhasználás jelentősebb esetei

IDÉZÉS

ÁTVÉTEL

**MAGÁNCÉLÚ
MÁSOLÁS**

**OKTATÁSI
CÉLÚ SZABAD
FELHASZNÁLÁS**

Idézés

- Feltételei:
 - Műcím, szerző, mű megjelenési helye, ideje;
 - Csak önálló műben, annak részeként;
 - Szerves kapcsolat a művel (pl. értékelő-bíráló);
 - Lényeges tartalom tiszteletben tartása;
 - Honlapokról idézés (internet cím és lehetőleg szerző, az idézés kelte szakmai követelmény)
 - Felhasználás jellegéhez igazodó módon
- Bírói gyakorlat: plágium a „mű”, ha min. 70%-ban más művekből átvett részletekből áll

Magáncélú másolás

- Főszabály
 - Természetes személy
 - Magáncélra
 - Jövedelemszerzést közvetve sem szolgálja
- Kivételek: teljes könyv/ folyóirat (csak kézírással), szoftver, elektronikus adatbázis, élő előadás, építészeti mű
- Kedvezményezett intézmények
 - Belső cél érdekében akár az egész műről analóg/digitális módon
 - Tudományos kutatás, archiválás, könyvtár

Szerzői jogok az oktatásban (oktatási célú szabad felhasználás)

Iskolai oktatás célját szolgáló felhasználás

- óvodai nevelésben, általános iskolai, középiskolai, szakmunkásképző iskolai, szakiskolai oktatásban,
- az alapfokú művészetoktatásban vagy
- a felsőoktatásról szóló törvény hatálya alá tartozó felsőfokú oktatásban
- a tantervnek, illetve a képzési követelményeknek megfelelően valósul meg.

Oktatási célú átvétel (óravázlatok készítéséhez)

- Szemléltetőeszközök (fotók, festmények, grafikai alkotások, stb.)
- Szövegek (szakszövegek, irodalmi alkotások)
- Zeneművek
- Filmrészletek
- a forrás és az ott megjelölt szerző megnevezésével a cél által indokolt terjedelemben átvehetőek

Oktatási célú átdolgozás (gyakorlati feladatokhoz)

- minden műtípus (de a szabály elsősorban a filmekre lett kidolgozva)
- iskolai oktatási célra
- iskolai foglalkozás keretében átdolgozható
- Korlátozás: átdolgozott mű felhasználásához (pl. terjesztéséhez) az eredeti mű szerzőjének engedélye is szükséges

Oktatási célú többszörözés I. (intézményi célra)

- Iskolai oktatás célját szolgáló intézmény a műről (minden műtípusról) másolatot készíthet,
- ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja, és:
 - tudományos kutatáshoz vagy archiváláshoz szükséges, vagy
 - nyilvános könyvtári ellátás vagy az intézmények helyiségeiben oktatási céllal üzembe állított számítógépes terminálok képernyőjén való megjelentetéshez szükséges, vagy
 - megjelent mű kisebb részéről, illetve újság- vagy folyóiratcikkről belső intézményi célra készül

Oktatási célú többszörözés II. (jegyzetek, dolgozatok előkészítéséhez)

- könyvként kiadott mű egyes részei, valamint újság- és folyóiratcikkek egy-egy iskolai osztály létszámának megfelelő, vagy a vizsgákhoz szükséges példányszámban többszörözhetők
- képzőművészeti, építészeti, iparművészeti és ipari tervezőművészeti alkotás képe, valamint a fotóművészeti alkotás a szerző hozzájárulása és díjazás nélkül felhasználható

Oktatási célú nyilvános előadás (iskolai ünnepségekhez)

- jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja, és
- a közreműködők nem részesülnek díjazásban,
- a művek előadhatók iskolai oktatás céljára és iskolai ünnepélyeken
- Nem tartozik ide: gólyabál, sulidiszkó, szalagavató, stb.

A tanár, mint szerző

- Szerzői mű lehet: óravázlat, szakszöveg, képzőművészeti alkotás
- Ezek jellemzően munkaviszonyban alkotott műveknek minősülnek (munkaköri köteletség a mű elkészítése)
- Eltérő megállapodás hiányában a vagyoni jogokat a munkáltató szerzi meg
- Nem érinti a személyhez fűződő jogokat: név feltüntetése, mű egységének védelme (a művet az átadással nyilvánosságra hozzák)
- Ha a munkáltató másnak felhasználási engedélyt ad, díjazás illeti meg a szerzőt

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának tudatosságnövelő tevékenysége

- Már lezajlott nagysikerű óravázlatíró pályázat a tanároknak
- Felsőoktatási program részeként egyetemi kurzusok
- pályázatok középiskolásoknak (Találd meg/ki/fel)
- Információnyújtás, megkeresésre tájékoztatás a szellemi tulajdonjogokról
- Bővebb információ:
http://sztnh.gov.hu/hivatalrol/IP_oktatas/kozoktatas.html

Kérdések?

Köszönöm a figyelmüket!

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

Szerzői Jogi Főosztály

<http://sztnh.gov.hu>